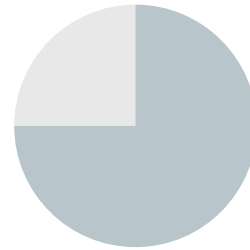

De palliatieve fase?

Altijd oog voor naasten en nabestaanden.

Jaarlijks overlijden
170.000 mensen
in Nederland.

Driekwart daarvan is een
'verwacht' overlijden
(aan bijvoorbeeld kanker, orgaanfalen, dementie)

Ieder overlijden raakt
vier à vijf directe naasten: 600.000 mensen.

Al tijdens de ziekteperiode moeten zorg- en hulpverleners
ook aandacht voor hen hebben.

Aanbevelingen voor beleidsmakers en managers:

- **Neem aandacht en ondersteuning voor naasten en nabestaanden structureel op in beleid:**
  - Stel een visie op over de samenwerking met en ondersteuning van de mantelzorgers.
  - Veranker zorg, samenwerking en ondersteuning voor naasten en nabestaanden in de werkprocessen (rondom het intakegesprek en het zorgplan bijvoorbeeld).
  - Neem naasten, nabestaanden, kinderen vanzelfsprekend mee in communicatiematerialen (website en eventueel folders) door ze te benoemen, door je tot hen te richten en door hen te betrekken bij de ontwikkeling van het materiaal.
  - Rust professionals toe om ondersteuningsbehoeften van mantelzorgers/naasten te kunnen identificeren en met hen samen te werken.
  - Vergroot de bekendheid van lokale en landelijke mantelzorgondersteuning en vereenvoudig de toegang tot deze ondersteuning.
  - Stel beleid op binnen de zorgorganisatie voor nazorg en rouwondersteuning voor naasten/nabestaanden.
  - In jouw rol als werkgever: Vervul een voorbeeldfunctie als werkgever van werkende mantelzorgers en nabestaanden door hen ruimte voor mantelzorg en rouw te geven.

Aanbevelingen voor zorg- en hulpverleners:

- Integreer de aandacht voor naasten en nabestaanden in je dagelijkse werk:

- Erken en waardeer de rol van naasten: zij kennen de patiënt/cliënt en hebben vaak al lang voor hun naaste gezorgd. Jouw zorg of hulp is hierop een aanvulling.
- Heb specifiek aandacht voor jonge en adolescente kinderen die opgroeien in een gezin met een ernstig zieke.
- Wijs één persoon aan als aanspreekpunt voor de mantelzorg/naasten binnen een team van zorgprofessionals die voor een bepaalde patiënt of cliënt zorgen.
- Verdiep je in de mogelijkheden die er (lokaal en landelijk) zijn voor mantelzorgondersteuning (financieel, emotioneel, praktisch) en breng deze ook onder de aandacht bij de naasten.

Zoals: **MantelzorgNL**, **mantelzorgmakelaars**, **gemeente** of **welzijnsorganisaties**

- Bied nazorggesprekken aan en verwijst naasten/nabestaanden naar de mogelijkheden van verlies- en rouwondersteuning.
- Volg scholingen over het identificeren van ondersteuningsbehoeften van mantelzorgers, over het samenwerken met naasten en over verlies- en rouwondersteuning.

Stel de patiënt of cliënt indien mogelijk een vraag als →

'Hoe ziet uw omgeving eruit?'

'Wie zijn uw naasten?'

'Heeft u kinderen?'

Stel eenvoudige vragen aan de naasten in het alledaagse contact, zoals →

'Wat betekent het voor u dat uw partner/kind ziek is?'

'Hoe is het vandaag met u?'

'Wat heeft u nodig, wat kan ik voor u doen?'

Meer informatie vind je o.a. hier:

- https://www.mantelzorg.nl/pro/onderwerpen/palliatieve-mantelzorg/toolkit_palliatieve_mantelzorg/
- <https://palliaweb.nl/oog-voor-naasten>
- <https://overpalliatievezorg.nl/>
- <https://palliaweb.nl/zorgpraktijk/mantelzorgondersteuning-in-de-palliatieve-fase>
- <https://kennisplatform.venvn.nl/onderwerp/mantelzorg/>